

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بیاباری از خداوند جهان و اعتماد به این که عالم محضر خداست و بهواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتدای فرهنگ و تمدن بشری، دانشجویان و اعضاء هیات علمی و اندیشمندان دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام

فعالیت های پژوهشی به نظر قرار داده و از آن تعهد می کنیم:

- ۱- اصل برنت: التزام بر برنت جویی از حرکت رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به مثابه های غیر علمی می آید.
- ۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از حرکت جانب داری غیر علمی و محافظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و امانت نتایج تحقیقات و انتقال آن به بکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم با حرمت با انجام تحقیقات و رعایت جانب تعدد و خودداری از حرکت حرمت شکنی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بکاران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکز

دانشکده هنر و معماری / گروه هنر

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: پژوهش هنر

عنوان:

بررسی تطبیقی روش های آفرینش نقاشی در

آثار نگارگران معاصر

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر غلامعلی حاتم

استاد مشاور:

سرکار خانم دکتر ویدا نوروز برازجانی

پژوهشگر:

پونه پورمحمدی

زمستان ۱۳۸۹

سیاسگزاری

به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد
پروردگار بی نیاز از دوکون و جهان ، که ذره را از عدم موجود کرد و آفرینشی چنین بی همتا پدیدار
او که لطف بی کران خود را شامل حال آدمی کرد و بدین گونه ، منت خویش بر او تمام کرد .
بر سروروی سجده کنان جمله راه
تا سرگنج چون مارآمدیم
او که در گذر روزگاران مارا با ید قدرتمند خود پروراند ،
دام بشر لایق آن صید نیست
پس تو بگو ما به چه کار آمدیم
آن چنان ما را در پهنای هستی در میان بستان های خرد و فرزانی گرداند تا شاید بتوانیم لمحہ ای از
دانش بی کران ازلی را درک نماییم .
چندین هزاران سال شد تا من به گفتار آدمم
و این حاصل نشد مگر در محضر بزرگان اندیشه و خرد . اینکه بار دگر ، در بستانی دگر به لطف و
رحمت بی منتهای آن یار جاودانه ، گام در حلقه اساتیدی بزرگ نهادم ، شاید بتوانم رونوشتی از دفتر
علم آنان بردارم ، بنابر این جا دارد از همه دانشورانی که هریک در به بار آوری این پژوهش ، مرا
یاری نمودند، سیاسگزاری نمایم و آرزومندم بتوانم با تلاش و جهد صد چندان در کسب علم و نشر
آن ، کمی از دین خود را ادا نمایم . جا دارد از جناب آقای دکتر غلامعلی حاتم که با خرده نگری
های خود ، مرا مرهون لطف خود نمودند و همچنین سرکار خانم دکتر برازجانی که این پایان نامه را
خواندند و همچنین از سرکار خانم دکتر شاهرودی ، استاد داور که با حضور خود در جلسه دفاعیه
مرا مرهون لطف خود نمودند و استادان گرامی آقایان محمد باقر آقامیری ، عباس جمال پور و محمود
فرشچیان تشکر نمایم .

تعهدنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب پونه پورمحمدی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۵۰۹۸۰۹۰۹ در رشته پژوهش هنر که در تاریخ ۸۹/۱۲/۹

از پایان نامه خود تحت عنوان: بررسی تطبیقی روش های آفرینش نقاشی در آثار نگارگران معاصر بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی هم سطح، پایین تر یا بالاتر در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدارک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضا:

بسمه تعالی

در تاریخ: ۸۹/۱۲/۹

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم پونه پورمحمدی از پایان‌نامه خود دفاع نموده و با
نمره تمام به حروف تمام و با درجه مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده و واژگان کلیدی
۲	مقدمه
۴	فصل اول- کلیات طرح
۵	۱-۱ بیان مسأله
۷	۲-۱ هدف های تحقیق
۸	۳-۱ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب آن
۸	۴-۱ پیشینه پژوهش های انجام شده
۹	۵-۱ سوالات پژوهشی
۱۰	۶-۱ روش تحقیق
۱۰	۷-۱ نمونه های مورد پژوهش
۱۲	۸-۱ روش جمع آوری اطلاعات
۱۴	۹-۱ روش تجربه و تحلیل اطلاعات
۱۴	۱۰-۱ محدودیت ها و مشکلات تحقیق
۱۵	فصل دوم- تاریخچه مختصری از نگارگری ایران
۴۹	فصل سوم- استاد محمود فرشچیان
۵۰	۱-۳ مختصری از زندگینامه استاد محمود فرشچیان
۵۳	۲-۳ سال شمار زندگی و آثار محمود فرشچیان
۵۷	۳-۳ آشنایی با اندیشه ها و دیدگاه های هنری استاد
۵۷	۱-۳-۳ نقاشی ایرانی و نگارگری ایرانی از دیدگاه استاد
۶۲	۲-۳-۳ ویژگی هنر از دیدگاه استاد
۶۴	۳-۳-۳ ویژگی های یک هنرمند از دیدگاه استاد
۶۵	۴-۳ سیری در مکتب نقاشی استاد فرشچیان
۶۵	۱-۴-۳ مروری بر زندگی هنری و سبک و شیوه آثار استاد
۶۸	۲-۴-۳ دوران هنری زندگی استاد
۶۹	۵-۳ تجزیه و تحلیل آثار نگارگری استاد فرشچیان
۷۶	۶-۳ ویژگی های ترسیمی مشهود در آثار استاد فرشچیان

۸۱	فصل چهارم- استاد عباس جمال پور
۸۲	۱-۴ مختصری از زندگینامه استاد عباس جمال پور
۸۵	۲-۴ آشنایی با اندیشه‌های و دیدگاه‌های هنری استاد
۸۵	۱-۲-۴ تعریف زیبایی و هنر از دیدگاه استاد جمال پور
۸۸	۲-۲-۴ ویژگی های هنر از دیدگاه استاد
۸۸	۳-۲-۴ چهار اصل اولیه هنر از دیدگاه استاد
۹۰	۴-۲-۴ شناخت و شناسایی انسان و نهایت هنر و هنرمندی از دیدگاه استاد
۹۳	۵-۲-۴ هنر و عرفان از دیدگاه استاد
۹۵	۶-۲-۴ ارتباط نگارگری با سایر هنرها
۹۶	۷-۲-۴ رابطه موسیقی با نقاشی و تئوری تبدیل موسیقی به خط و نقش
۹۷	۸-۲-۴ تنوع نقش زن در آثار استاد و دیدگاه وی در این خصوص
۹۹	۳-۴ ابزار و وسایل نگارگری از دیدگاه استاد
۱۰۰	۴-۴ مروری بر زندگی هنری و سبک و شیوه آثار استاد جمال پور
۱۰۲	۱-۴-۴ دوران هنری زندگی استاد
۱۰۴	۵-۴ تجزیه و تحلیل آثار نگارگری استاد جمال پور
۱۱۷	۶-۴ ویژگی‌های ترسیمی مشهود در آثار استاد جمال پور
۱۲۳	فصل پنجم- استاد محمدباقر آقامیری
۱۲۴	۱-۵ مختصری از زندگینامه استاد محمدباقر آقامیری
۱۲۸	۲-۵ سال شمار زندگی در آثار استاد
۱۳۱	۳-۵ آشنایی با اندیشه های و دیدگاه های هنری استاد آقامیری
۱۳۱	۱-۳-۵ نقاشی ایرانی و نگارگران نابغه در عرصه نگارگری از دیدگاه استاد
۱۳۳	۲-۳-۵ تعریف هنر و هنرمند از دیدگاه استاد
۱۳۵	۳-۳-۵ تعریف زیبایی از دیدگاه استاد
۱۳۶	۴-۳-۵ ارتباط کاراته با هنر
۱۳۷	۴-۵ سیری در مکتب نقاشی استاد آقامیری
۱۳۷	۱-۴-۵ مروری بر سبک و شیوه آثار استاد آقامیری
۱۴۳	۲-۴-۵ دوران هنری زندگی استاد
۱۴۵	۵-۵ تجزیه و تحلیل آثار نگارگری استاد آقامیری
۱۵۲	۶-۵ ویژگی های ترسیمی مشهود در آثار استاد آقامیری
۱۵۹	فصل ششم- جمع بندی مطالب و نتیجه گیری
۱۶۰	۱-۶ بررسی تطبیقی روش های آفرینش نقاشی در آثار این سه هنرمند

فصل دوم

- ۱۷ ۱-۲ تصویر: صخره نگاری، شکار با تیروکمان
- ۱۹ ۲-۲ تصویر: از آثار مانی
- ۲۲ ۳-۲ تصویر: برداشت میوه از درخت لوبیا
- ۲۳ ۴-۲ تصویر: تصویری در کتاب خواص الادویه
- ۲۴ ۵-۲ تصویر: شاهزاده همای بر در قلعه همایون
- ۲۴ ۶-۲ تصویر: رزم همای و همایون
- ۲۵ ۷-۲ تصویر: تصویری از ورقه و گلشاه
- ۲۸ ۸-۲ تصویر: کتاب منافع الحيوان
- ۲۸ ۹-۲ تصویر: سارا در چادر و پذیرایی ابراهیم از سه مرد غریبه
- ۲۹ ۱۰-۲ تصویر: زاری بر مرگ اسکندر کبیر
- ۳۱ ۱۱-۲ تصویر: کلیله و دمنه، گیر افتادن دزدان در اتاق خواب
- ۳۲ ۱۲-۲ تصویر: زندانیان در برابر خسرو
- ۳۳ ۱۳-۲ تصویر: ابراهیم در میان آتش
- ۳۳ ۱۴-۲ تصویر: بهرام گور هفت گنبد
- ۳۵ ۱۵-۲ تصویر: شاهنامه، بهرام گور در حال کشتن اژدها
- ۳۶ ۱۶-۲ تصویر: اردشیر و گلنار، شاهنامه بایسنقری
- ۳۷ ۱۷-۲ تصویر: کلیله و دمنه بایسنقری، شیر در حال کشتن گاو
- ۳۷ ۱۸-۲ تصویر: شاهنامه محمد جوکی، اکوان دیو رستم را به دریا می اندازد
- ۳۹ ۱۹-۲ تصویر: ساخت بنای قلعه خورنق
- ۴۰ ۲۰-۲ تصویر: خمسه نظامی، مامون در حمام
- ۴۱ ۲۱-۲ تصویر: معراج پیامبر، خمسه نظامی
- ۴۲ ۲۲-۲ تصویر: دربار کیومرث، شاهنامه شاه تهماسبی
- ۴۴ ۲۳-۲ تصویر: لاک پشت و دوط

فصل سوم

- ۷۱ ۱-۳ تصویر: حافظ
- ۷۳ ۲-۳ تصویر: یارب
- ۷۵ ۳-۳ تصویر: خاتون خزان
- ۷۸ ۴-۳ تصویر: گرمای عشق
- ۷۹ ۵-۳ تصویر: حضرت ابراهیم (ع)
- ۸۰ ۶-۳ تصویر: عطر محبت

فصل چهارم

- ۱-۴ تصویر: نقش امواج سازنده بر تقارن تکمیلی ۱۰۸
۲-۴ تصویر: معراج ۱۱۲
۳-۴ تصویر: حافظ و موسی ۱۱۶
۴-۴ تصویر: مراد و مرید ۱۱۹
۵-۴ تصویر: حضرت ابراهیم (ع) ۱۲۰
۶-۴ تصویر: موسیقی دان ۱۲۱
۷-۴ تصویر: صبح امید ۱۲۲

فصل پنجم

- ۱-۵ تصویر: از صدای سخن عشق ندیدم خوش تر یادگاری که در این گنبد دوار بماند ۱۴۷
۲-۵ تصویر: همه عمر بر ندارم سر از این خمار مستی که هنوز من نبودم که تو در دلم نشست ۱۴۹
۳-۵ تصویر: اساطیر ۱۵۱
۴-۵ تصویر: بخشی از "جام جم" ۱۵۶
۵-۵ تصویر: همسفر ۱۵۷
۶-۵ تصویر: پهلوان حسن رزاز (شجاعت) ۱۵۸
فهرست منابع ۱۷۵
فهرست منابع تصاویر ۱۷۵
مصاحبه ها ۱۷۶

چکیده

تا قبل از هادی خان تجویدی، نگارگر معاصر، مکاتب مختلف نگارگری از جمله مکتب هرات، مکتب تبریز، اصفهان و غیره مطرح بوده است اما از بعد از ایشان، نگارگری شروع به تغییر و به روز شدن و تأثیر پذیری از هنر غرب و اضافه شدن عناصر مختلف کرد از جمله استفاده از رنگ های جدید (اکریلیک) استفاده از ایربراش و وارد شدن تفکر و اندیشه ها و دیدگاه ها جدید در عرصه نگارگری و ورود موضوعات نوین علمی و متافیزیکی به این عرصه می باشد. لذا با بررسی آثار نگارگران امروز ایران، به گستردگی فنون و روش ها در خلق آثار پی می بریم که تا قبل از این بسیار محدود و مشخص و با تغییراتی جزئی بوده است در این تحقیق ما به دنبال کشف بیشترین تفاوت خلق اثر در بین سه هنرمند نامدار ایران که بیشترین شهرت را در این زمینه داشته و عضو هیأت داوران مسابقات مختلف نگارگری و عضو انجمن نگارگران ایران و دارای سابقه ای بس روشن و درخشان از حضور در نمایشگاه های ایرانی و خارجی هستند، می باشیم. این سه استاد نگارگر عبارتند از: استاد محمدباقر آقامیری- استاد عباس جمال پور و استاد محمود فرشچیان.

بررسی روش های آفرینش نقاشی در آثار این نقاشان، مستلزم داشتن نگاهی بر کودکی و دوره تحصیلی و خانواده و عادات و عقاید و افکار هر کدام می باشد؛ زیرا که هر کدام از این موارد اثری مستقیم بر روی آثار خلق شده از این اساتید را دارد. زیرا که خلق هر اثر هنری، منبعث از اندیشه ها و تفکرات هنرمند، که آن نیز منبعث از گذشته وی است، می باشد. لذا ابتدا مختصری از زندگینامه آنها و سپس به بررسی اندیشه ها و دیدگاه های آنان در ضمیمه ی هنر و هنرمند و زیبایی و نگارگری و علایق آنها و هرآنچه که بر روی خلق آثارشان اثرگذار بوده است، می پردازیم و سپس با انتخاب سه اثر از هر هنرمند که گویای بیشترین ویژگی های ترسیمی آن استاد می باشد و بررسی خصوصیات ترسیمی هرکدام به دید و نگاهی روشن از چگونگی کارکرد آنها دست خواهیم یافت که در نهایت به مقایسه تطبیقی این ویژگی ها به یک مقایسه کلی سه نقاش می پردازیم.

واژگان کلیدی:

نگارگری - قلمگیری - تذهیب و تشعیر

مقدمه

دایره وجود، عرصه حیرت است، متفکران و هنرمندان ایرانی همواره آرزو کرده اند پای از این

دایره ی حیرت بیرون نهند و به خلق عالمی فراتر از آنچه هست، دست یابند.

نگارگر با تصویر کردن عاشقان، جنگاوران، نخجیر بازان، پرندگان، باغ ها و کوشک ها در

فضایی رها از قید زمان و مکان، برآنست تا فارغ از اینجا و اکنون، با تجلیات خط و جلال رنگ،

آفریده های افسانه ای خود را در قلمرو تخیل شگرف انسانی، حیاتی دوباره بخشد.

خط و رنگ در کار نگارگران ایرانی بهانه ای است تا نقاش، خود را به شکوفایی مطلق برساند

و هنر ریاضتی است برای رسیدن به ابداع و کمال، چنان که جهان ذهن هم تراز جهان واقع، با تعادل

و تناسبی آرمانی، شکل پذیرد. نگارگری در ایران راهی بس دراز را طی کرده تا به نگارگری امروز

رسیده است. این هنر روش ها و سبک های مختلفی را به خود دیده، از تغییر لباس گرفته تا دستار و

عمامه و کلاه و موضوع و فرم محاسن و کادر دور نقاشی ها، اما این تغییرات در مقطعی از زمان به

طور کامل دستخوش تغییر شده و خلاقیت شخصی نقاش در طراحی ها و نقش و نگارها خودنمایی

می نماید. بعد از هادی خان تجویدی؛ نگارگر معاصر، تحولی را در نگارگری شاهد هستیم و از آن به

بعد نوآوری در استفاده از رنگ و وسایل و ابزار نگارگری، نوآوری در اندیشه تفکر، تصمیم به جهان

شمول کردن این هنر و استفاده از عناصر مثبت هنر غربی را در خلق نقاشی ایرانی شاهد می باشیم و

آنقدر روش ها و افکار و زندگی ها از هم فاصله گرفته اند و متفاوت شده اند که برای بررسی این هنر

در دوره ی معاصر ناچار به بررسی تمامی این تغییرات می باشیم. لذا در این تحقیق، از استادان معاصر

نگارگری، سه تن انتخاب شده که دارای تفاوت‌هایی در خلق آثار نگارگری نسبت به هم می‌باشند که به بررسی تطبیقی روش های آفرینش آثارشان پرداخته می‌شود. برای بررسی تطبیقی آفرینش آثار نقاشی این سه هنرمند، ملزم به بررسی افکار و اندیشه‌ها و تفکرات آن‌ها که مستقیماً روی خلق آثار هنریشان تأثیرگذار می‌باشد، هستیم و چون خلق هر اثر هنری، منبعث از اندیشه‌ها و تفکرات هنرمند، که آن نیز منبعث از گذشته وی است، می‌باشد؛ لذا ابتدا مختصری از زندگینامه آن‌ها و سپس به بررسی اندیشه‌ها و دیدگاه‌های آن‌ها در مورد هنر و نگارگری و هر آنچه که بر روی خلق آثارشان اثرگذار بوده است، می‌پردازیم و سپس ویژگی‌های ترسیمی آن‌ها که هر کدام مختص خودشان است را بررسی نموده و در نهایت یک جمع‌بندی و مقایسه‌ای تطبیقی بین این ویژگی‌ها خواهیم داشت.

فصل اول

کلیات طرح

۱-۱ بیان مسئله

در نگارگری ایران، شاهد مکاتب متفاوتی از جمله مکتب شیراز، مکتب اصفهان، مکتب هرات و مکاتب دیگر می‌باشیم و این سیر و پیشروی نگارگری به دوره ای می‌رسد که نیاز به تحول و تغییر در آن دیده می‌شود، این تغییر با ورود هادی خان تجویدی، نگارگر معاصر، آغاز می‌شود. بعد از هادی خان تجویدی، شاهد تحولی در نگارگری ایران هستیم. تحول در طراحی، ساخت و ساز و فرم‌های تذهیب^۱ و تشعیر^۲، استفاده از رنگ و ورود اندیشه‌های جدید و تبدیل شدن فضای محدود نگارگری به فضایی نامحدود از طرح و نقش و رنگ. (افتخاری، ۱۳۸۱، ۳۲)

در این دوره تصاویری جدید، خارج از تصویرهای ساده ای که تا قبل از این کار می‌شده، وارد عرصه نگارگری شده است، امروزه روش‌های جدیدی از خلق آثار و استفاده از ابزار جدید، با

۱- تذهیب: Illumination. آرایش صفحات کتب خطی است با نقشمایه‌های انتزاعی. در هنر ایرانی- اسلامی این گونه تزئین از حیث پیچیدگی طرح‌ها و هماهنگی رنگ‌ها به اوج کمال رسید. (پاکباز، ۱۳۸۳، ۱۵۹)

۲- تشعیر: روش آرایش حاشیه صفحات (کتاب یا معرق) است با نقشمایه‌های حیوان، مرغ و گیاه. از اوایل سده دهم هجری شمسی در ایران رایج شد. (پاکباز، ۱۳۸۳، ۱۶۵).

نگاهی اندیشمندانه به هنر غرب دنیا و تأثیری پذیری از آن را شاهد هستیم. لذا با بررسی آثار نگارگران امروز ایران، به گستردگی فنون و روش ها در خلق آثار پی می بریم که تا قبل از این بسیار محدود و مشخص و با تغییراتی جزئی بوده است در این تحقیق ما به دنبال کشف بیشترین تفاوت خلق اثر در بین سه هنرمند نامدار ایران که بیشترین شهرت را در این زمینه داشته و عضو هیأت داوران مسابقات مختلف نگارگری و عضو انجمن نگارگران ایران و دارای سابقه ای بس روشن و درخشان از حضور در نمایشگاه های ایرانی و خارجی هستند، می باشیم. این سه استاد نگارگر عبارتند از: استاد محمدباقر آقامیری - استاد عباس جمال پور و استاد محمود فرشچیان.

بررسی روش های آفرینش نقاشی در آثار این نقاشان، مستلزم داشتن نگاهی بر کودکی و دوره تحصیلی و خانواده و عادات و عقاید و افکار هر کدام می باشد؛ زیرا که هر کدام از این موارد اثری مستقیم بر روی آثار خلق شده از این اساتید را دارد. زیرا که خلق هر اثر هنری، منبعث از اندیشه ها و تفکرات هنرمند، که آن نیز منبعث از گذشته وی است، می باشد. لذا ابتدا مختصری از زندگینامه آن ها و سپس به بررسی اندیشه ها و دیدگاه های آنان در ضمیمه ی هنر و هنرمند و زیبایی و نگارگری و علایق آن ها و هرآنچه که بر روی خلق آثارشان اثرگذار بوده است، می پردازیم و سپس با انتخاب سه اثر از هر هنرمند که گویای بیشترین ویژگی های ترسیمی آن استاد می باشد و بررسی خصوصیات ترسیمی هرکدام به دید و نگاهی روشن از چگونگی کارکرد آن ها دست خواهیم یافت که در نهایت به مقایسه تطبیقی این ویژگی ها به یک مقایسه کلی سه نقاش می پردازیم.

تاکنون بر روی مکاتب مختلف نگارگری، از جمله مکتب تبریز، اصفهان و مکتب بغداد و مکتب هرات و... در دوران گذشته هم بسیار کار شده و کتاب چاپ شده و هم پایان نامه های متعددی از آن موجود است.

خصوصیات ترسیمی نقاشی های نگارگری معاصر کمتر تحقیق و کار شده است و منابع تنها به بروشورها و یا مقدمه هایی در شروع کتب و آلبوم های منتشر شده از آثار این عزیزان می باشد. اما نگارنده این تحقیق، با مراجعات متعدد بر سر کلاس های ایشان و سوالات حضوری و پرسشنامه های متعدد توانسته تا اطلاعات مورد نیاز جهت مرتفع نمودن سوالات طرح شده در این تحقیق را یافته و در آخر به مقایسه یافته های بدست آمده پردازد.

تمام اطلاعات در رابطه با این نقاشان از زبان خودشان بوده و در مصاحبه حضوری با ایشان به سمع نگارنده رسیده است و در نتیجه جمع بندی اطلاعات، تحلیل و بررسی و نتیجه گیری شخص نگارنده بوده که در نتیجه ی جمع آوری و بررسی اطلاعات داده شده می باشد.

۲-۱ هدف های تحقیق

این هدف ها عبارتند از:

- ۱- مقایسه تطبیقی روش های آفرینش نقاشی و خلق اثر در بین سه هنرمند نگارگر با نام های محمود فرشچیان، عباس جمال پور و محمدباقر آقامیری.
- ۲- بررسی چگونگی تأثیر افکار و ایده ها و اندیشه ها در زمینه محتوای آثار.
- ۳- بررسی چگونگی تأثیر بکارگیری سبک های مختلف نقاشی و استفاده از ابزار متفاوت نقاشی در نحوه شکل گیری یک اثر.
- ۴- یافتن تفاوت های ریشه ای در خلق آثار سه نگارگر.
- ۵- بررسی میزان خلاقیت وارد شده و چگونگی اجرا آن فکر و خلاقیت بر روی تابلو.

۳-۱ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب آن

بر روی مکاتب نگارگری بسیار تحقیق شده و اساتید و روش های ترسیمی آن کاملاً شناخته شده است و حتی بر روی مشخصات تصویری هر مکتب نیز بسیار کار شده و تعداد زیادی پایان نامه در مقاطع مختلف چه کارشناسی و چه کارشناسی ارشد و چه دکترا بروی این موضوع بسیار کار کرده اند. اما در رابطه با نگارگری معاصر، با توجه به رشد بسیار روش های متفاوت خلق اثر و متفاوت شدن انگیزه ها و افکار و ابزار روز دنیا، که گستردگی بسیار پیدا کرده، کمتر تحقیق شده است و هر کدام از این اساتید روش های منحصر به فرد خود را دارا می باشند که اگر روش آن ها به ثبت نرسد، ممکن است به دست فراموشی سپرده شوند که این لزوم تحقیق بر روی موضوع را نشان می دهد.

۴-۱ پیشینه پژوهش های انجام شده

تعدادی از بروشورهایی که در نمایشگاه ها چاپ شده و یا در سایت های اینترنتی مربوط به هر کدام از این اساتید به طور خلاصه و تک صفحه ای زندگینامه این اساتید را به تحریر درآورده و در صفحات اول کتاب های چاپ شده از تصاویر نقاشی های ایشان نیز مختصری از دوران هنری و پیشینه ی اساتید نوشته شده است البته لازم به ذکر است که در مورد استاد فرشچیان بیش از دیگر

اساتید تحقیق شده و در بعضی از مجلات از ایشان صحبت شده است. اما هیچ‌گاه با این وسعت به دیدگاه‌ها و اندیشه‌ها و خصوصیات تصویری ایشان پرداخته نشده و در نهایت مقایسه‌ای نیز از چند استاد نگارگر به‌طور همزمان در دسترس نمی‌باشد و این پژوهش در نوبه‌ی خود تازگی دارد.

همین کمبود منابع در دسترس جهت جمع‌آوری اطلاعات، این مسأله را می‌طلبید که اطلاعات تک به تک از طریق خود اساتید جمع‌آوری شود چه به شکل پرسشنامه و چه به شکل حضور نگارنده بر سر کلاس‌های ایشان تا به نحوه کار این نقاشان پی برده شود.

از مطالبی نیز که به شکل دست نوشته در جهت تعریف و تمجید و بیان شخصیت هنری اساتید از طرف هنرمندان و پژوهشگران و یا بزرگان هنری و یا غیرهنری در دست هر کدام از استادان مورد نظر بوده نیز استفاده شده است.

لازم به ذکر است که به دلیل گستردگی اطلاعات مورد نیاز، حضور متعدد نگارنده را در سر کلاس‌ها و یا مصاحبه‌ای حضوری به هر شکلی طلب می‌کرده که این گرفتن وقت از این اساتید بدلیل پُر مشغله بودن آنان و داشتن منسب‌های متفاوت و گوناگون کاری بس دشوار بود.

۵-۱ سوالات پژوهشی

- ۱- آیا افکار و ایده‌ها و اندیشه‌ی هنرمندان نقشی در آفرینش و خلق اثر هنری شان دارد؟
- ۲- با مقایسه تطبیقی روش‌های آفرینش نقاشی به چه تفاوت‌ها و شباهت‌هایی می‌رسیم؟
- ۳- در ایجاد یک اثر توجه به چه نکاتی تفاوت بیشتری را در آثار اساتید نسبت به هم به

وجود می‌آورد؟

۴- آیا استفاده از ابزار متفاوت نقاشی، می تواند در نتیجه ی اثر نقش داشته باشد.

۵- خلاقیت و نوآوری چه میزان در خلق یک اثر تأثیر گذار می باشد و میزان این خلاقیت

در بین نقاشی این اساتید چه اثری در تفاوت آثار آنان نسبت به هم به وجود می آورد؟

۶-۱ روش تحقیق

پژوهش از نوع کیفی است و در آن از روش تطبیقی استفاده شده است.

روش تطبیقی بدین معناست که روش های آفرینش نقاشی در آثار نگارگران معاصر با یکدیگر مقایسه شده است برای رسیدن به این منظور این مراحل طی شده: ابتدا به بررسی زندگینامه هر نقاش پرداخته و سپس در رابطه با هنر و نقاشی و هنرمند و زیبایی، دارای چه افکار و دیدگاه هایی می باشد و در نهایت، این دیدگاه ها چه تأثیری بر روی نتیجه ی نقاشی و نحوه ی خلق اثر گذارده و حتی دیدگاه نقاشان نسبت به استفاده از ابزار نقاشی از نوع رنگ گرفته تا ایربراش چه بوده و این در روند آفرینش یک اثر چه نتیجه ای داشته و در سرعت شکل گیری و رسیدن به نهایت کار چه نقشی را ایفا کرده است و بعد از این که هرکدام از این مسائل و پرسش های بالا به جواب رسید، به مقایسه خصوصیات ترسیمی، افکاری و نحوه کشیدن تابلوها پرداخته و مقایسه ای بر روی آثار خلق شده سه استاد انتخابی انجام گرفته است و در نهایت روش های آفرینش نقاشی در آثار این سه استاد نقاش، با یکدیگر مقایسه می شود.

۷-۱ نمونه های مورد پژوهش